

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 9, 2010

[Назад](#)[Головна](#)

УДК 351

М.Ю. Мироненко,

к.е.н., докторант, Національна академія державного управління при Президенті України

НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** Обґрунтована необхідність державного регулювання в умовах глобалізації економіки. Визначені основні напрями державного регулювання на національному рівні та в міжнародній інтеграції.*

***Annotation.** The necessity of state regulation in a globalizing economy. The basic directions of state regulation of national and international integration.*

***Ключові слова:** Державне регулювання, міжнародна інтеграція, глобальна економіка, національний і міждержавний рівень регулювання.*

Вступ. Сьогодні вже всім зрозуміло, що жодну країну світу не оминуть процеси глобалізації. Тому цікаво дізнатися, яким чином глобалізація економіки впливає на зміст і форми її державного регулювання.

Зростаюча економічна взаємозалежність країн всього світу в результаті зростаючого обсягу і різноманітності транскордонних переміщень товарів, послуг та міжнародних потоків капіталу, а також завдяки все більш швидкій і широкій дифузії технологій, визначається деякими фахівцями, як глобалізація. З такого визначення випливає, що глобалізація - результат інтеграційних процесів, що відбувалися протягом усього останнього століття.

Постановка завдання. Метою статті є визначення сутності та напрямів державного регулювання в умовах глобалізації економіки.

Результати. На нашу думку, говорячи про глобалізацію економіки як про процес зростання взаємозв'язку і взаємозалежності економічних систем різних країн, перш за все слід звертати увагу на взаємопроникнення товарів і технологій, а вже в другу чергу - фінансових та інформаційних потоків. При цьому в основі глобалізації, на наш погляд, лежить саме інтеграція сфери матеріального виробництва, а не сфери фінансового розподілу (це, втім, не викликає сумніву і для будь-яких інших економічних явищ: основа - це завжди реальний сектор, а сфера фінансів лише опосередковує, забезпечує можливість і безперервність його функціонування). Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація виробництва викликали необхідність залучення національної економіки до світової економічної системи, спочатку просто за допомогою економічної інтеграції, а зараз - як частини єдиної системи глобальної економіки.

Інша справа, що країни, які мають економічне відставання від індустріально розвинених країн - лідерів глобалізації, відчули перші ознаки своєї участі в глобальній економіці саме через фінансово-кредитну сферу. Зокрема, для України це виразилося у взаємодії з міжнародними фінансово-кредитними інститутами і серйозною залежності від них у визначенні своєї внутрішньої політики державного регулювання економіки.

Глобальна економіка, як і національна економіка окремої країни, з одного боку, є системою, здатною до саморегулювання, а з іншого боку, піддається активному державному регулюванню. Якщо раніше державне регулювання було виключно атрибутом національної економічної системи, то зараз слід говорити про виникнення міждержавного регулювання, що здійснюється за участю міждержавних економічних організацій [2;3].

Глобальна економіка регулюється за пріоритету економічних, а не адміністративних методів. Розвинута фінансово-кредитна сфера в значній мірі забезпечує можливість глобалізації та інтегрується більш високими темпами. У той же час саме фінансово-кредитна сфера породила велику частину інструментів державної політики, які прийнято називати економічними регуляторами (грошово-кредитні, фіскальні, митні тощо). Використання таких інструментів, як транснаціональне обмеження або стимулювання і становить сьогодні основу міждержавного економічного регулювання. Слід також сказати, що в міру розвитку міждержавного регулювання, воно наповнюється законодавчими (прямими) регуляторами.

Розподіл регулюючих функцій і розмежування повноважень між національним і міждержавним рівнями регулювання, також як і масштаби державного втручання в економіку кожної країни, співвідношення адміністративних та економічних методів регулювання у всіх країнах світу не були постійними, раз і назавжди визначеними. Державне регулювання на різних рівнях з плином часу зазнавало певних змін, на кожному етапі суспільного розвитку.

Швидше всього на сьогоднішній день йде інтеграція грошово-кредитних інструментів регулювання. Зокрема, в рамках ЄС функціонує єдиний Центробанк, що свідчить про дуже високого ступеня інтеграції грошово-кредитного регулювання. Випуск з 1 січня 1999 року в обіг ЄВРО, який, незважаючи на його неоднозначний вплив в області економіко-політичних відносин між Європою і США, є найвищим проявом європейської інтеграції, - це також інструмент грошово-кредитного регулювання. Однак не всі інтеграційні процеси розвиваються успішно, так в Європі існує єдиний ринок капіталу, але немає єдиного ринку робочої сили (у різних країнах в цій сфері діють іноді принципово різні законодавчі норми) та інших специфічних товарів.

Однак бюджетно-фінансові регулятори навіть у сучасній Європі продовжують реалізовуватися в основному на національному рівні, міжнародні організації встановлюють тільки межі коливань певних показників (рівня податків, бюджетного дефіциту та ін).

Інтеграція може також досліджуватися з позиції інформаційного підходу. На передній план вийшла саме інформаційна сутність глобалізації, а саме виникли і швидко ростуть інформаційні ринки, причому місткість цих ринків, що функціонують у всесвітньому масштабі, значно перекиває обсяги товарних ринків. Комп'ютерні мережі стають загальними фінансово-інформаційними комунікаціями, що функціонують у всесвітньому масштабі, ростуть нематеріальні активи підприємств, включаючи інформаційні товари, у грошовому вираженні.

Інформатизація та підвищення ролі фінансових інститутів є визначальними рисами сучасного етапу економічного розвитку, які набувають глобальні масштаби. На наш погляд тільки в рамках скоординованих міждержавними інститутами регулюючих дій можливий нормальний, стійкий і стабільний розвиток міжнародної фінансово-кредитної системи, яка має в сучасних умовах найважливіше значення для економічного добробуту як національної економіки, так і світового господарства в цілому.

Саме сьогодні, світова криза визначає майбутнє глобальної економіки, тобто почеться новий етап розвитку не лише системи державного регулювання національної економіки, але й глобального міждержавного регулювання.

Вивчаючи основні недоліки сучасної глобальної капіталістичної системи: нерівномірний розподіл благ, нестабільність фінансової системи, що насувається загроза глобальних монополій і олігархій, проблеми цінностей та соціальної злагоди, зрозуміло, що державне регулювання є неминучим.

Сьогодні неможливо протистояти кризі, силами лише одного ринкового саморегулювання, яке не гарантує вирішення глобальних соціально-економічних проблем сучасного суспільства, в тому числі таких найважливіших, як необхідність забезпечення всіх учасників економіки "суспільними благами" (системою національної і світової безпеки, мережами комунікацій (зв'язок, енергетика і т.п.), освіти, охорони здоров'я (мінімально необхідного рівня) тощо); подолання циклічних коливань економічного росту і економічних криз; нормального функціонування грошового обігу та фінансових ринків, боротьби з інфляцією; підтримки необхідного стану конкуренції (у тому числі міжнародної) і стримування монополізму; перерозподілу доходів громадян відповідно до цілей демократичного суспільства; оптимального відтворення робочої сили, зайнятості населення, забезпечення непрацездатних і безробітних; підтримки фундаментальної науки, стимулювання НТП та підвищення рівня технологічного розвитку; фінансування екологічних заходів та контролю за раціональним використанням вичерпних природних ресурсів. Тому без адекватної участі держави світова економічна система буде схильна до нового світової кризи.

Тому, кажучи про регулювання глобальної економіки, слід зауважити, що воно має служити інструментом забезпечення балансу інтересів не тільки всіх учасників національної економіки, але й балансу інтересів усіх країн.

Найбільш яскраво і послідовно міжнародна інтеграція державного регулювання економічних процесів проявилася в країнах Європейського Союзу (ЄС). Тут в даний час сформувався механізм регулювання господарського життя, заснований на наднаціональному втручанні в соціально-економічні процеси, якій не має аналогів в світі. Однак і тут яскраво проявляється недосконалість механізму наддержавного регулювання, так наприклад, в рамках єдиного внутрішнього ринку, слід забезпечити гармонізацію проведення єдиної політики у сфері регулювання економічної діяльності, що не завжди досягається і формує соціальну напруженість у масштабах союзу. Основною кінцевою метою цього регулювання, має бути формування гнучкої системи, яка максимально забезпечує ефективність підприємництва та сприяє дотриманню балансу економічних інтересів усіх учасників міжнародних економічних відносин.

Висновки. Отже, глобальна економіка є настільки ж нестійкою, як і національна, тому в умовах глобалізації потреба в державному регулюванні лише посилюється, а його методи вдосконалюються.

В умовах глобальної економіки в рамках однієї країни неможливо ефективно вирішити зростаючі соціально-економічні проблеми, з цих позицій міждержавне регулювання є механізмом згладжування економічних криз, забезпечення сталого економічного зростання, а також гарантування успішного вирішення соціальних проблем.

Список використаних джерел:

1. Герчикова И. Финансовый менеджмент / И. Герчикова. – М. : Консалт-Банкир, 1996. – 204 с.
2. Зблочький Б.Ф. Перехідна економіка: Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 512с.
3. Стігліц Джозеф Е. Економіка державного сектора / Пер. з англ.. А Олійник. – К.: Основи, 1998.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2010 р.

ТОВ "ДКС Центр"